

QUY TRÌNH ĐÁNH GIÁ NỘI BỘ VỀ MỨC ĐỦ THANH KHOẢN TẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI

TS. Nguyễn Thị Thu Trang* - PGS.TS. Nguyễn Thuỳ Dương*

Để ngân hàng hoạt động hiệu quả về bền vững, vấn đề về thanh khoản và quản lý rủi ro thanh khoản được Basel chú trọng bên cạnh các vấn đề liên quan đến vốn. Bài viết tập trung làm rõ các nội dung của Quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản (ILAAP-Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) dựa trên kinh nghiệm về quy định và thực thi của các ngân hàng khu vực Châu Âu, Thụy Sĩ và Ả-rập. Trên cơ sở Quy định và thực hiện ILAAP tại một số quốc gia trên thế giới, bài viết rút ra các bài học kinh nghiệm cho các ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam.

• Từ khóa: quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản, ILAAP, thanh khoản, Basel III.

To ensure banks operate efficiently and sustainably, Basel emphasizes liquidity and liquidity risk management alongside capital-related issues. This article focuses on clarifying the contents of the Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ILAAP) based on the regulatory and implementation experiences of banks in Europe, Switzerland, and Arab regions. By examining the regulations and implementation of ILAAP in several countries worldwide, the article draws lessons for Vietnamese commercial banks.

• Key words: internal liquidity adequacy assessment process, ILAAP, liquidity, Basel III.

JEL codes: G21, G24

Ngày gửi bài: 11/7/2024

Ngày gửi phản biện: 15/7/2024

Ngày nhận kết quả và sửa phản biện: 28/10/2024

Ngày chấp nhận đăng: 01/11/2024

I. Giới thiệu

Rủi ro thanh khoản ngân hàng đã từng dẫn đến hậu quả nghiêm trọng không chỉ riêng hoạt động của ngân hàng mà còn ảnh hưởng đến cả hệ thống ngân hàng và tài chính. Khi các ngân hàng không đảm bảo mức đủ thanh khoản đã dẫn tới rủi ro ngay lập tức cho hoạt động kinh doanh liên tục của họ (ECB, 2018).

Để quản lý rủi ro thanh khoản ngân hàng, việc áp dụng các chuẩn mực quản trị quốc tế, trong đó có Basel sẽ mang lại lợi ích lâu dài cho các ngân hàng, khách hàng cũng như sự phát triển lành mạnh của hệ thống ngân hàng nói riêng và nền kinh tế nói chung. Basel III ra đời năm 2010 đưa ra nhiều quy định, đề xuất mới so với Basel II, bao gồm định nghĩa chặt chẽ hơn về vốn nhằm tăng cường chất lượng, độ vững chắc, tính minh bạch của cơ sở vốn và giới thiệu các quy định về tiêu chuẩn thanh

khoản tỷ lệ thanh khoản an toàn LCR (liquidity coverage ratio) và tỉ lệ vốn bình ổn ròng NSFR (net stable funding ratio). Bên cạnh đó, Basel đưa ra các quy định cụ thể hơn về khung đo lường và giám sát rủi ro thanh khoản (BCBS, 2010), công cụ giám sát rủi ro thanh khoản và tỷ lệ an toàn thanh khoản (BCBS, 2013), quy định chính thức về tỷ lệ đòn bẩy thanh khoản (BIS, 2014), tỷ lệ vốn bình ổn ròng (NSFR) (BCBS, 2015) với mục tăng cường khả năng quản lý rủi ro thanh khoản và đảm bảo đủ thanh khoản của NHTM. Như vậy vấn đề về thanh khoản và quản lý rủi ro thanh khoản được Basel chú trọng bên cạnh các vấn đề liên quan đến vốn.

Hình 1: Các quy định về thanh khoản của BIS và ECB

Nguồn: Tác giả tập hợp từ các quy định của BIS và ECB

Các quy định của Basel cũng nêu rõ ngân hàng cần phải đảm bảo đủ lượng vốn và thanh khoản tương ứng với hồ sơ rủi ro mà ngân hàng đang nắm giữ, do đó Quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản (ILAAP-Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) được đánh giá đóng vai trò chính trong hoạt động quản lý rủi ro của ngân hàng, bên cạnh Quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ vốn (ICAAP- Internal Capital Adequacy Assessment) (Deloitte, 2019). Quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản ILAAP một thuật ngữ trong trụ cột 2 của Basel III, được ban hành với mục tiêu chính của ILAAP là đảm bảo khả năng bền vững và mức đủ về thanh khoản của ngân hàng. Để thực hiện tốt ILAAP, ngân hàng cần có quy trình chính sách quản lý rủi ro thanh khoản, chiến lược huy động nguồn vốn, chính sách duy trì bộ đệm thanh khoản, quản lý tài sản có tính thanh khoản cao và kế hoạch dự phòng thanh khoản phải tính toán tác động thanh khoản

* Học viện Ngân hàng; email: trangntt@hvn.edu.vn - duongnt@hvn.edu.vn

của tất cả các rủi ro trọng yếu theo nguyên tắc thận trọng. Bên cạnh đó, ngân hàng cũng cần tiến hành Tuyên bố an toàn thanh khoản và thực hiện kiểm tra sức chịu đựng rủi ro thanh khoản. Việc đảm bảo đủ thanh khoản và vận hành tốt hoạt động quản lý rủi ro thanh khoản sẽ giúp nâng cao sức mạnh và hiệu quả hoạt động của các ngân hàng, duy trì tăng trưởng bền vững ngân hàng, từ đó giúp ổn định hệ thống ngân hàng và nền kinh tế.

2. Kinh nghiệm quy định và thực thi ILAAP trên thế giới

2.1. Hướng dẫn của ECB và kinh nghiệm tại một số quốc gia châu Âu

Xuất phát từ các lỗ hổng về quản lý thanh khoản từ sau cuộc khủng hoảng tài chính 2008, Ngân hàng Trung ương châu Âu (ECB) vào năm 2016 đã bổ sung thêm ngoài quy định hiện có tại trụ cột 2 Basel III hướng dẫn cho các ngân hàng trung ương về quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản ILAAP của ngân hàng, từ đó các cơ quan quản lý và chính bản thân ngân hàng có thêm cơ sở và công cụ để quản lý, theo dõi rủi ro thanh khoản. ILAAP được ECB đưa ra lần đầu tiên vào tháng 1/2016 sau các lần dự thảo, sửa đổi và đưa ra ban hành chính thức vào tháng 11/2018 với nội dung gồm hướng dẫn theo 7 nguyên tắc. Cụ thể nội dung thực hiện:

Nguyên tắc 1: Ban lãnh đạo chịu trách nhiệm về việc giám sát thực hiện ILAAP trong ngân hàng. Ban lãnh đạo của ngân hàng là bộ phận chịu trách nhiệm chính về ILAAP. Trong đó Ban lãnh đạo chịu trách nhiệm chung về việc thực hiện ILAAP, phê duyệt không khổ thực hiện ILAAP kèm phân công trách nhiệm rõ ràng và minh bạch cho các bộ phận. Ban lãnh đạo ban hành Tuyên bố an toàn thanh khoản (liquidity adequacy statement -LAS), trong đó LAS đánh giá về mức đủ thanh khoản của ngân hàng, bao hàm các yếu tố đầu vào và đầu ra và các thông số của ILAAP. ILAAP cũng cần được đảm bảo sẽ đánh giá nội định kỳ.

Nguyên tắc 2: ILAAP là một bộ phận nằm trong khung quản trị của ngân hàng. ILAAP cần được tích hợp vào tất cả các hoạt động và quyết định kinh doanh trọng yếu của ngân hàng. ILAAP có thể được sử dụng trong quy trình lên kế hoạch chiến lược cho ngân hàng, giám sát các chỉ tiêu đảm bảo đủ thanh khoản để xác định và đánh giá các rủi ro tiềm tàng. Ngân hàng cần đảm bảo có khung định lượng và định tính nhằm đánh giá mức đủ thanh khoản của ngân hàng, bao gồm ma trận giám sát mức đủ thanh khoản nhằm đánh giá các rủi ro với các khung thời gian khác nhau đồng thời đưa ra các hành động phòng ngừa nhằm đảm bảo duy trì mức đệm thanh khoản

Nguyên tắc 3: ILAAP góp phần đáng kể vào khả năng hoạt động liên tục của ngân hàng bằng cách đảm bảo ngân hàng đủ thanh khoản trên các phương diện khác nhau. ILAAP đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì trạng thái kinh doanh liên tục của ngân hàng bằng cách đảm bảo ngân hàng có đủ thanh khoản bên cạnh việc ngân hàng có đủ vốn, có chiến lược kinh doanh tương

ứng với vị thế cạnh tranh của mình. Do vậy, ngân hàng cần đảm bảo thực hiện ILAAP một cách thận trọng và chắc chắn. Các phương diện cần đảm bảo bao gồm: (i) phương diện kinh tế trong đó ngân hàng cần xác định và lượng hóa các rủi ro trọng yếu tác động tiêu cực tới vị thế thanh khoản của ngân hàng. Theo đó, ngân hàng cần đảm bảo bất kỳ rủi ro nào tác động tới vị thế thanh khoản đều đã được bao phủ đủ bởi lượng thanh khoản nội bộ phù hợp với mức đủ thanh khoản nội bộ của ngân hàng; (ii) phương diện chuẩn trong đó ngân hàng cần đánh giá khả năng thực hiện các yêu cầu về giám sát và quy định nhằm đối phó với các rủi ro bên ngoài trên cơ sở trung hạn. Vì thế, ngân hàng sẽ cần đưa ra kết hoạch dự phòng thanh khoản (liquidity contingency plan-LCP) nhằm đo lường và đưa ra các kế hoạch phục hồi thanh khoản trong các tình huống khó khăn.

Nguyên tắc 4: Tất cả các rủi ro trọng yếu đều được xác định và xem xét trong ILAAP. Ngân hàng cần xác định tất cả các rủi ro trọng yếu trên phương diện kinh tế và chuẩn, đồng thời đảm bảo ngân hàng có đủ thanh khoản hoặc có những lý giải hợp lý được lưu bằng văn bản cho việc không nắm giữ thanh khoản. Các rủi ro như rủi ro danh tiếng, rủi ro pháp lý và rủi ro chiến lược có thể gây nghiêm trọng đến thanh khoản nếu xảy ra.

Nguyên tắc 5: Các ngưỡng thanh khoản nội bộ được xác định và đạt chất lượng cao, các nguồn vốn nội bộ ổn định cũng được xác định rõ ràng. Ngân hàng yêu cầu cần đưa xác định, đánh giá và duy trì các ngưỡng thanh khoản và nguồn vốn ổn định trên phương diện kinh tế. Trong đó ngưỡng thanh khoản nội bộ được ECB định nghĩa là lượng thanh khoản sẵn có trong trường hợp căng thẳng thanh khoản trong ngắn hạn.

Nguyên tắc 6: Các phương pháp định lượng rủi ro trong ILAAP được đánh giá là đủ, độc lập và nhất quán. Ngân hàng yêu cầu cần phải thực hiện các phương pháp định lượng rủi ro trên cả các phương diện kinh tế và phương diện chuẩn, trong đó các thông số và các giả định cần đảm bảo thống nhất giữa các rủi ro. Các mô hình cần được xây dựng và kiểm định độc lập, đồng thời ngân hàng cũng cần có khung dữ liệu hiệu quả và chất lượng.

Nguyên tắc 7: Stress test được thực hiện thường xuyên nhằm đảm bảo mức đủ thanh khoản trong các trường hợp bất lợi. Ngân hàng cần thực hiện kiểm tra sức chịu đựng về thanh khoản trong cả các phương diện kinh tế và chuẩn, ngoài ra ngân hàng cũng có thể thực hiện kiểm tra sức chịu đựng về thanh khoản ngược.

Sau hướng dẫn của ECB về ILAAP, quy định này đã được triển khai tại rất nhiều các quốc gia. Tại Anh, theo các khuyến nghị của Cơ quan ngân hàng châu Âu (European Banking Authority - EBA) về các phương pháp và quy trình đánh giá (SREP), vào tháng 9/2020 và sau đó là tháng 6/2021, Ngân hàng trung ương Anh đã đưa ra hướng dẫn SS24/15 về sử dụng phương pháp PRA's (Prudential Regulation Authority's) để giám sát thanh khoản của ngân hàng cùng với ba hướng dẫn trước đó bao gồm: quy tắc

ILAA (Internal Liquidity Adequacy Assessment), yêu cầu về bao phủ thanh khoản (một phần của hướng dẫn PRA); quy định về yêu cầu vốn (Capital Requirements Regulation -CRR). Trong hướng dẫn này, quy trình ILAAP được giới thiệu tương tự như hướng dẫn của ECB, tuy nhiên ngân hàng trung ương Anh nhấn mạnh việc các ngân hàng phải áp dụng ILAAP song song với quy tắc ILAA. Ngoài ra tại hầu hết các quốc gia ở châu Âu khác, ILAAP cũng được triển khai bởi ngân hàng trung ương, thống kê tại một số quốc gia như bảng 1 sau (EBA, 2016):

Bảng 1: Ban hành ILAAP tại một số quốc gia châu Âu

Quốc gia	Cơ quan quản lý ban hành	Thời điểm ban hành
Belgium	National Bank of Belgium	05/02/2019
Bulgaria	Bulgarian National Bank	22/02/2017
Ireland	The Central Bank of Ireland	03/04/2017
Greece	Greece Bank of Greece	15/03/2019
Spain	Banco de España	07/02/2019
France	Autorité de Contrôle Prudentiel et de Résolution	27/03/2017
Italy	Bank of Italy	03/05/2019
Hungary	The Central Bank of Hungary	10/04/2017
Austria	Austrian Financial Market Authority	10/04/2017
Netherlands	De Nederlandsche Bank	05/04/2017
Finland	Finanssivalvonta (FIN-FSA)	18/01/2019

Nguồn: Tác giả tổng hợp

2.2. Kinh nghiệm từ các ngân hàng tại Hà Lan

Ngân hàng trung ương Hà Lan (Dutch Central Bank-DNB) đã ban hành quy định về ILAAP tương đối sớm, từ tháng 6 năm 2011. Theo đó ILAAP được công bố cùng với các quy định của Basel III cùng với các quy định về hệ số LCR, NSFR và các công cụ giám sát trong quản trị rủi ro thanh khoản khác. Một số nội dung quy định và thực hiện ILAAP như sau (Elmo và cộng sự, 2013):

Thứ nhất, DNB đưa ra các yêu cầu về thanh khoản yêu cầu các ngân hàng cần phải thiết lập và duy trì các chức năng về quản trị rủi ro thanh khoản ở cả cấp độ chiến lược lẫn cấp độ vận hành. Ở cấp độ chiến lược, ngân hàng cần đưa ra tầm nhìn về thanh khoản ngân hàng được thể hiện trong khẩu vị rủi ro, các chính sách về thanh khoản trong đó các có nguyên tắc để thực hiện ILAAP. Ở cấp độ vận hành, ngân hàng cần phải thể hiện được hoạt động quản trị thanh khoản được thực thi và kiểm soát như thế nào thông qua các quy trình vận hành, các giới hạn, hướng dẫn công việc, dữ liệu, phân tích định lượng và báo cáo.

Thứ hai, DNB đưa ra các nguyên tắc để thực hiện ILAAP. Để các NHTM thực hiện ILAAP một cách đồng bộ, DNB ban hành bộ nguyên tắc gồm 13 nguyên tắc thực hiện ILAAP. Cụ thể như các nguyên tắc chung, mức chấp nhận rủi ro, quản lý, điều chuyển vốn nội bộ, xác định đo lường và đánh giá rủi ro thanh khoản, quản trị rủi ro thanh khoản, chiến lược về vốn và tiếp cận thị trường, quản trị rủi ro thanh khoản trong ngày, quản trị tài sản đảm bảo, kiểm tra sức chịu đựng, kế hoạch thanh khoản dự phòng, tầm đệm thanh khoản và công bố thông tin

Thứ ba, các yêu cầu định lượng về ILAAP các ngân hàng cần phải thực hiện bao gồm: các yêu cầu về phân tách báo cáo tài chính, danh mục kỳ hạn (theo hợp đồng và theo hành vi), cấu trúc giới hạn kỳ hạn, tầm đệm, thực

hiện kiểm tra sức chịu đựng rủi ro, dự báo về các hệ số LCR, NSFR, sử dụng vốn của ngân hàng trung ương và dự báo bảng cân đối

2.3. Kinh nghiệm từ các ngân hàng tại Ả-rập

Tại các quốc gia ngoài châu Âu, khung ILAAP cũng được đưa ra tại khung khổ hướng dẫn về an toàn ngân hàng tại nhiều quốc gia như tại Ả-rập. Tại Ả-rập, Ủy ban tiền tệ Ả-rập SAMA (Saudi Arabian Monetary Authority -SAMA) nhanh chóng tích hợp việc thực hiện Basel III từ năm 2016 bằng cách đánh giá Gap và thực hiện các hoạt động giám sát tuân thủ hướng tới quy định theo Basel III. Theo đó năm 2018, SAMA ban hành quy định về ILAAP và chính thức được sửa đổi vào năm 2020 đã ban hành hướng dẫn về thực hiện quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản ILAAP. Theo đó ILAAP là một cấu phần nằm trong trụ cột 2, tập trung vào rủi ro thanh khoản mà chưa được đánh giá hoặc đánh giá đầy đủ trong yêu cầu của trụ cột 1. Nội dung về thực hiện ILAAP tại các ngân hàng tại Ả-rập được thực hiện như sau (SAMA, 2020):

Thứ nhất, SAMA yêu cầu các ngân hàng mỗi năm cần thực hiện đánh giá mức đủ thanh khoản, thực hiện báo cáo ILAAP trong đó SAMA yêu cầu thực hiện sức chịu đựng về thanh khoản 6 tháng 1 lần và thực hiện kiểm tra sức chịu đựng ngược khi cần thiết. Bài đánh giá sức chịu đựng rủi ro về thanh khoản cần đánh giá tác động của các kịch bản bất lợi nhưng có khả năng xảy ra tác động tới dòng tiền, nguồn thanh khoản, khả năng sinh lời, khả năng thanh khoản của ngân hàng. Các kịch bản được xây dựng cũng cần bao phủ các quan điểm kinh tế và quan điểm chuẩn.

Thứ hai, SAMA đưa ra yêu cầu về các tỷ lệ thanh khoản theo các hệ số LCR để đánh giá thanh khoản ngắn hạn và NSFR để đánh giá thanh khoản dài hạn. Bên cạnh đó có các hệ số khác như hệ số cho vay trên tiền gửi (Loan to Deposit -LDR) và các hệ số khác do SAMA yêu cầu. Năm 2022, ngân hàng Riyadh của Ả-rập báo cáo đạt các chỉ số về thanh khoản.

Bảng 2: Hệ số thanh khoản của ngân hàng Riyadh tại Ả-rập (Triệu SAR)

	12/2022	9/2022	6/2022	3/2022	12/2021
Hệ số bao phủ thanh khoản LCR					
Tổng tài sản có tính thanh khoản cao	55,946	71,611	54,654	51,441	52,913
Tổng dòng tiền ra	30,741	43,407	31,141	32,850	31,553
Hệ số LCR (%)	182%	165%	172%	157%	168%
Hệ số vốn ổn định ròng (NSFR)					
Tổng nguồn vốn ổn định sẵn có	239,070	233,468	236,317	237,788	220,366
Tổng nguồn vốn ổn định yêu cầu	202,420	198,777	201,993	202,665	189,747
Hệ số NSFR (%)	118%	117%	117%	117%	116%

Nguồn: Báo cáo công bố thông tin của ngân hàng Riyadh (2022)

Từ bảng 2 cho thấy ngân hàng Riyadh đã đáp ứng yêu cầu về hệ số LCR và NSFR so với yêu cầu 100% của SAMA trong suốt các quý năm 2022, minh chứng ngân hàng có đủ các tài sản thanh khoản chất lượng cao để đáp ứng các yêu cầu thanh khoản với các khung thời gian khác nhau và vốn từ các nguồn tiền gửi ổn định từ khách hàng, bên cạnh đó ngân hàng cũng đáp ứng yêu cầu về

nguồn vốn ổn định cho tài sản có kỳ hạn dưới 1 năm có xem xét tới chất lượng tín dụng, kỳ đến hạn của tài sản.

Thứ ba, các loại rủi ro thanh khoản mà ngân hàng cần phải xác định và đánh giá bao gồm: rủi ro tài trợ có đảm bảo hoặc không có đảm bảo bán buôn, rủi ro tài trợ bán lẻ, rủi ro thanh khoản trong ngày, rủi ro thanh khoản trong tập đoàn, rủi ro thanh khoản chéo tiền tệ, rủi ro thanh khoản ngoại bảng cân đối, rủi ro khả năng nhượng quyền, rủi ro tài sản có thể bán được, rủi ro tài sản không bán được, rủi ro tập trung tài trợ và các rủi ro khác như rủi ro danh tiếng, rủi ro chiến lược. Bên cạnh đó, ngân hàng cũng cần xác định rủi ro thanh khoản trong ngày.

3. Một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Tại Việt Nam, Ngân hàng Nhà nước đã ban hành Thông tư 41/2016/TT-NHNN ngày 30/12/2016 quy định tỷ lệ toàn vốn đối với ngân hàng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài; đề hướng dẫn Trụ cột I (theo phương pháp tiêu chuẩn) và Trụ cột III của Chuẩn mực vốn Basel II. Ban hành Thông tư 13/2018/TT-NHNN ngày 18/5/2018 quy định hệ thống kiểm soát nội bộ của NHTM, chi nhánh ngân hàng nước ngoài (Thông tư 13) đề hướng dẫn Trụ cột II (quy trình Đánh giá nội bộ mức đủ vốn - ICAAP) của Chuẩn mực vốn Basel II cho các ngân hàng thực hiện từ tháng 1/2021. Xu hướng triển khai chuẩn mực quốc tế Basel II theo phương pháp nâng cao và Basel III tại các ngân hàng Việt Nam sẽ diễn ra mạnh hơn trong những năm tới. Đó không chỉ là đòi hỏi từ thực tế, mà theo Chiến lược phát triển ngành Ngân hàng Việt Nam đến năm 2025 định hướng năm 2030 trong đó có nội dung về hoàn thiện và áp dụng các quy định về quản trị ngân hàng phù hợp với thông lệ quốc tế. Tính đến cuối năm 2023 đã có nhiều ngân hàng được công nhận áp dụng chuẩn an toàn vốn theo Basel II. Đặc biệt có một số NHTM công bố đang nghiên cứu hoặc sớm ứng dụng Basel III trong công tác quản lý rủi ro thanh khoản thông qua tính toán NSFR và LCR (MSB, TPbank, VIB, OCB), trong đó có một số ngân hàng đã tiên phong thực hiện ILAAP như: TPbank, OCB và ACB, tuy nhiên việc thực hiện ILAAP tại các NHTM Việt Nam vẫn đang trong giai đoạn khởi đầu và còn gặp nhiều vướng mắc cần được nghiên cứu sâu để triển khai rộng rãi hơn.

Trên cơ sở nghiên cứu kinh nghiệm trong việc đưa ra quy định và thực hiện ILAAP tại các quốc gia trên thế giới, tác giả đưa ra một số bài học cho Việt Nam như sau:

Thứ nhất, về vai trò và tầm quan trọng của việc ban hành các quy định về ILAAP. Kinh nghiệm tại châu Âu, Hà Lan hay Á-rập cho thấy Ngân hàng Trung ương hay cơ quan giám sát đã sớm nhận ra vai trò của việc ban hành và công bố các nguyên tắc để thực hiện ILAAP, làm cơ sở nền tảng và hướng dẫn thực thi giúp các ngân hàng trong hệ thống thực hiện ILAAP hiệu quả hơn. Hiện tại ở Việt Nam, Thông tư 13/2018/TT-NHNN ngày 18/5/2018 quy định hệ thống kiểm soát nội bộ của NHTM, chi nhánh ngân hàng nước ngoài trong đó có một số điều khoản về quản lý rủi ro thanh khoản và quy định về đánh giá nội

bộ về mức đủ vốn. Việc các NHTM Việt Nam sớm có quy định hướng dẫn về việc thực hiện ILAAP cũng như hiểu về vai trò của việc xác định mức đủ thanh khoản bên cạnh mức đủ vốn sẽ giúp các NHTM duy trì và đảm bảo mức độ ổn định và bền vững của mình tốt hơn.

Thứ hai, về đo lường rủi ro thanh khoản. Kinh nghiệm các quốc gia đều cho thấy khi thực hiện ILAAP, các hệ số đo lường để giám sát rủi ro thanh khoản được lựa chọn là các hệ số về LCR và NSFR, là các hệ số thanh khoản theo Basel III. Tại Việt Nam, theo Thông tư 13/2018/TT-NHNN ngày 18/5/2018 quy định hệ thống kiểm soát nội bộ của NHTM quy định các hệ số đo lường thanh khoản bao gồm hệ số tỷ lệ Dự nợ cho vay/Tổng tiền gửi và tỷ lệ vốn ngắn hạn sử dụng để cho vay trung dài hạn. Việc nghiên cứu các hệ số đo lường rủi ro thanh khoản tiệm cận theo Basel III sẽ giúp các NHTM đánh giá được chính xác hơn về rủi ro thanh khoản của ngân hàng mình, từ đó có các kế hoạch dự phòng để đảm bảo tính thanh khoản cho ngân hàng.

Thứ ba, về thực hiện kiểm tra sức chịu đựng. Kinh nghiệm các quốc gia cho thấy khi thực hiện ILAAP các NHTM bắt buộc phải thực hiện kiểm tra sức chịu đựng về thanh khoản để đánh giá ngân hàng còn có khả năng thực hiện các nghĩa vụ nợ của mình trong các kịch bản bất lợi khác nhau. Do vậy, các NHTM cần phải nghiên cứu về việc xây dựng các kịch bản trong các tình huống với mức độ khắc nghiệt khác nhau, từ đó đánh giá tác động đến các hệ số phản ánh thanh khoản của ngân hàng cũng như khả năng thanh khoản của ngân hàng.

Kết luận: Bài viết đã tập trung làm rõ các nội dung về Quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản ILAAP mà ngân hàng thương mại cần thực hiện. Trong đó phân tích bộ nguyên tắc thực hiện ILAAP theo hướng dẫn của ECB bao gồm các nội dung liên quan đến vai trò của ban lãnh đạo trong việc thực hiện ILAAP, vị trí và vai trò của ILAAP trong ngân hàng, các cấu phần về ngưỡng thanh khoản, nguồn vốn nội bộ ổn định, phương pháp định lượng trong ILAAP và thực hiện Stress test kiểm tra sức chịu đựng rủi ro thanh khoản. Bên cạnh đó, kinh nghiệm thực hiện ILAAP tại một số quốc gia trên thế giới như Hà Lan, Á-rập và một số quốc gia châu Âu đã được phân tích. Trên cơ sở đó, bài viết đưa ra một số bài học cho các ngân hàng thương mại Việt Nam trong việc thực hiện Quy trình đánh giá nội bộ về mức đủ thanh khoản ILAAP.

Tài liệu tham khảo:

- Basel Committee on Banking Supervision (2010). International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. Bank for International Settlement
- Basel Committee on Banking Supervision (2013). Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. Bank for International Settlement
- Basel Committee on Banking Supervision (2014). Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements. Bank for International Settlement
- Basel Committee on Banking Supervision (2015). Net Stable Funding Ratio disclosure standards. Bank for International Settlement
- Deloitte (2019). Internal Capital Adequacy Assessment and Internal Liquidity Adequacy Assessment Process.
- ECB (2018). Guide to the internal liquidity adequacy assessment process (ILAAP), Publication, November
- Elmo Olieslagers, Bert-Jan Nauta and Aron Kalsbeek (2013). Liquidity Risk Management in Europ: Baseline Basel III Pillar 2 by Dutch ILAAP. Double Effect working paper on RISK/ALM
- European Banking Authority (2021). Guidelines compliance table- Guidelines on ICAAP and ILAAP information collected for SREP purposes
- European Banking Authority (EBA) (2016). Guidelines compliance table, EBA/GL/2016/10 Appendix 1
- Saudi Arabian Monetary Authority (SAMA) (2020). Guidelines on the Internal Liquidity Adequacy Assessment Plan (ILAAP), Publication, October.